

Socialstyrelsen

R&R2-ADHD

Eksempel på anvendelse af
Socialstyrelsens
omkostningsmodel

januar 2018

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af
Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Indhold udarbejdet af Socialstyrelsen.
Udgivet 17. januar 2018

Download eller se rapporten på
www.socialstyrelsen.dk.

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse
af kilde.

ISBN: kontakt isbn@socialstyrelsen.dk
digital isbn: kontakt isbn@socialstyrelsen.dk

Indhold

1. Indledning	2
1.1 Kort om R&R2-ADHD	2
1.2 Kilder	3
2. Omkostningsvurdering	4
2.1 Forløb	4
2.2 Teams.....	4
2.3 Ressourceforbrug.....	4
Uddannelse	5
Drift	5
2.4 Tilskud mv.	6
2.5 Sparede udgifter	6
2.6 Resultat	6
Øvrige omkostninger	9
2.7 Følsomhedsanalyser	9
Bilag A. Om SØM	11

1. Indledning

Socialstyrelsens mål er at arbejde videns- og evidensbaseret. Vi har derfor fokus på at udvikle og implementere indsatser, der er veldokumenterede og baseret på viden om målgrupper, metode, implementering, effekter og økonomi.

Rapporten indeholder en omkostningsvurdering af metoden **R&R2-ADHD** målrettet unge og voksne med ADHD. Beregningen er lavet i Socialstyrelsens omkostningsmodel og skal bidrage med både konkret viden om metoden samt illustrere, hvordan modellen kan bruges til at beregne omkostninger ved sociale indsatser. For yderligere uddybning henvises til "Omkostningsvurderinger af sociale indsatser - vejledning til Socialstyrelsens omkostningsmodel"¹.

En samlet omkostningsvurdering består af et kvantitativt estimat sammen med en kvalitativ beskrivelse af de omkostningselementer, der ikke kan kvantificeres og/eller værdisættes. Begge dele behandles ligeværdigt i den samlede omkostningsvurdering.

Resultatet af beregningen kan bruges som input til beregningen af de samlede økonomiske konsekvenser ved en social indsats i Den Socialøkonomiske Investeringsmodel, SØM. SØM er nærmere beskrevet i bilag A.

Rapporten og beregningen offentliggøres sammen med den endelige omkostningsmodel og vil derefter være tilgængelig for modellens brugere.

1.1 Kort om R&R2-ADHD

ADHD hos voksne har store økonomiske omkostninger for den enkelte og samfundet, da målgruppen har mindre indkomst, højere ledighed, flere sygdomme og flere domme for kriminalitet end den øvrige del af befolkningen².

R&R2-ADHD (Reasoning & Rehabilitation version 2) er en manualiseret metode, der retter sig mod unge og voksne med ADHD eller tilsvarende problemstillinger. Metoden bygger på kognitiv adfærdsterapi, og består af et gruppebaseret forløb, der sigter mod at give deltagerne mestringskompetence til at tackle hverdagens udfordringer. Forløbet består af 15 sessioner med typisk én session per uge. Derudover er der ugentlige møder med en PAL (participants aid for learning), der har til opgave at hjælpe deltageren med at forankre det lærte i deltagerens egen dagligdag.

Socialstyrelsen afprøver pt. metoden i tre kommuner (Allerød, Lolland og Odense). Derudover afprøves den i Møgelkær Fængslet og Horsens Kommune i samarbejde med Kriminalforsorgen i frihed (KIF) i Århus. Desuden er metoden afprøvet og implementeret i en række lande, bl.a. England, Canada og Island, hvor metoden har vist positive resultater.

¹ Vejledning til Socialstyrelsens omkostningsmodel, januar 2018

² Rockwoolfondens nyhedsbrev, september 2014

1.2 Kilder

Omkostningsvurderingen er udført på baggrund af oplysninger om R&R2-ADHD fra følgende kilder:

- Center for Handicap og Psykisk Sårbarhed, Socialstyrelsen
- Odense Kommunes tidsforbrug forbundet med R&R2-ADHD. Kommunen har afprøvet metoden siden 1. august 2016.

2. Omkostningsvurdering

Nedenstående viser den samlede omkostningsvurdering af R&R2-ADHD. Afsnittet er bygget op omkring de trin, som man skal igennem i omkostningsmodellen for at lave beregningen, og kan derfor bruges som et supplement til og uddybning af de enkelte beregningstrin i modellen.

2.1 Forløb

I første trin tilføjes indsatsens navn og en beskrivelse af indsatsen. Dernæst skal brugeren indtaste "startår for indsatsen", "indsatsens tidshorisont", "forløbsvarighed" og "antal deltagere pr. forløb".

Indsatsens startår sættes til 2018. I dette eksempel regnes med at indsatsen driftes i 3 år, og det er derfor det antal borgere, som modtager indsatsen i de første 3 år, som indgår i beregningen. Der medregnes alle udgifter forbundet med opstart og gennemførelse af indsatsen.

Et R&R2-ADHD-forløb består af 15 ugentlige sessioner og varer under et år, og forløbsvarigheden sættes derfor til fra 0 til og med 1 år. R&R2-ADHD gennemføres som et gruppeforløb med 8-12 deltagere. Typisk vil der være et vist frafald undervejs i forløbet, og da der i beregningen regnes på omkostninger per gennemførte forløb, sættes antallet af deltagere til 8.

2.2 Teams

Under teams tilføjes en kort beskrivelse af teamet og hvilke medarbejdere, der er i de enkelte teams.

R&R2-ADHD-gruppeforløbet varetages af 1-2 akkrediterede trænere. Socialstyrelsen anbefaler, at der er to trænere per hold, og der regnes derfor med dette i beregningen.

Trænere kan være psykologer, men kan også have en baggrund som eksempelvis pædagog eller socialrådgiver. I beregningen anvendes den gennemsnitlige løn for en socialrådgiver i en kommune, som nogenlunde svarer til gennemsnittet for en pædagog og en psykolog. Lønomskostninger tillægges en standard overhead på 20 pct.

Derudover indtastes hvor mange teams, som starter i de enkelte år, og hvor mange forløb der er per team per år, som indsatsen driftes over.

I beregningen antages, at kommunen ansætter 2 teams á 2 trænere til at varetage gruppeforløbene. Hvert team forventes at kunne gennemføre 2 forløb i løbet af et år svarende til 12 gruppeforløb i alt i løbet af de 3 år.

2.3 Ressourceforbrug

Under ressourceforbrug beskrives de kategorier, som omkostningerne skal opdeles på, som f.eks. kan være opstart, uddannelse og drift. Ressourceforbruget udregnes

afhængig af om omkostningen opgøres per deltager eller forløb eller pr. team eller medarbejdertype.

For R&R2-ADHD defineres følgende to omkostningskategorier: Uddannelse og drift.

Uddannelse

For at kunne varetage et R&R2-ADHD-gruppeforløb skal personalet være akkrediteret i metoden. Der kræves ikke særlige uddannelsesmæssige kvalifikationer for at blive akkrediteret.

Susan Young/Cognitive Centre of Canada står for undervisning/akkreditering. Der er endnu ikke uddannet instruktører i Danmark, der kan varetage undervisningen, så Susan Young/Cognitive Centre of Canada har indtil videre monopol på undervisning/akkreditering i metoden.

Akkrediteringsforløbet tager tre dage. Prisen er £10.000. Prisen dækker uddannelse af op til 12 personer. Dertil kommer udgifter til instruktørens rejse fra Canada og hotelophold. Omregnet svarer det til ca. 8.500 kr. per medarbejder³, hvis holdet er fyldt op. Derudover skal lægges omkostninger til hotel, rejse og time-dagpenge for medarbejderne, samt løn til medarbejderne under undervisningsforløbet.

Udgifter til hotel, rejse og time-dagpenge regnes ud fra standardtakster for disse omkostninger.

Vi antager, at akkrediteringen har en levetid på 3 år, inden det bliver nødvendigt at akkreditere nye medarbejdere. Dette svarer til driftsperioden i beregningen.

Drift

Til rekruttering af deltagere til et gruppeforløb anvender et team samlet set 80 timer.

Visitering i metoden foregår ved hjælp af RATE, som er et redskab udviklet af Susan Young/Cognitive Centre of Canada. Til visitation af deltagerne på ét gruppeforløb anvendes 24 timer det første år, mens der anvendes 21 timer de efterfølgende år.

Deltagerne introduceres individuelt til R&R2-ADHD, inden undervisningen påbegyndes. Det antages at der for et team i alt anvendes 6 timer per gruppeforløb det første år og 3 timer de efterfølgende år til individuel introduktion til R&R2-ADHD.

R&R2-ADHD-gruppeforløbet består af 15 sessioner á 1½ time, svarende til 45 timer per medarbejder i alt per år. Dertil skal dog lægges tid til klargøring af lokaler og samtaler med deltagerne, så det samlede timeforbrug antages at være 65 timer per medarbejder årligt, svarende til ca. 2 timer per session.

Det første år, et team afholder gruppeforløb, udgør forberedelse 3½ time per medarbejder per session, mens tidsforbruget kan nedsættes til 2 timer per session de efterfølgende år. Det svarer til, at hver medarbejder bruger 52,5 timer per gruppeforløb i det første år og 30 timer per gruppeforløb de efterfølgende år.

³ Danmarks Nationalbank: Tabel DNVALA

Samlet regnes derfor med, at hver medarbejder bruger ca. 85 timer per gruppeforløb det første år og ca. 62,5 timer per gruppeforløb de efterfølgende år, svarende til 170 timer i alt i løbet af året og 125 timer i alt i løbet af de efterfølgende år, da der gennemføres 2 forløb årligt per team.

Dertil kommer 3 booster-sessioner á 2 timer inkl. tid til forberedelse. Hver medarbejder anvender 6 timer til booster-sessioner per forløb, svarende til 12 timer per år.

Alle deltagere har en såkaldt PAL (participants aid for learning), som hjælper med at brygge bro mellem undervisning og dagligdag. PALs kan være pårørende, venner eller frivillige. Nogle kommuner anvender også en bostøtte eller mentorer som PAL. Her antages det, at halvdelen af deltagerne har frivillige PALs.

PALs og deltager mødes 1-2 gange om ugen efter hver session. I beregningen antages det, at hver deltager modtager 36 timers PAL-støtte, og at halvdelen af denne støtte varetages af en socialpædagog svarende til 18 timer. I tilfælde hvor PAL-støtten kun varetages af en frivillig, skal der ikke medregnes omkostninger til denne post

Omkostningerne til rekruttering af frivillige PALs for halvdelen af deltagerne udgør 30 timer per gruppeforløb. Alle PALs introduceres til PALs funktionen og har løbende møder med teamet. Et team anvender i alt 30 timer per gruppeforløb til dette det første år og 25 timer de efterfølgende år.

Socialstyrelsen har rettigheder til de dansksprogede materialer (håndbog, manual, deltagerhåndbog, PAL guide + slides og diverse småmaterialer), som hører til metoden, og disse stiles gratis til rådighed for kommunerne. Materialet er en del af akkrediteringen, og kan derfor kun bruges af kommuner, som har deltaget i undervisningen/akkrediteringen.

Eventuelle omkostninger til lokaler til sessioner er ikke medregnet, da det forventes at kommunen kan anvende eksisterende lokaler.

2.4 Tilskud mv.

Der gives ikke tilskud til metoden, og derfor tilfalder alle udgifter forbundet med R&R2-ADHD kommunen.

2.5 Sparede udgifter

Såfremt indførelsen af en ny indsats medfører, at eksisterende tilbud/indsatser til målgruppen bortfalder, bør sparede udgifter til disse modregnes i omkostningsvurderingen. Dette inkluderer ikke ydelser, som bortfalder på grund af indsatsens *effekt* på deltagerne, men tilsvarende tilbud som erstattes af den ny indsats.

I dette eksempel forudsættes det, at R&R2-ADHD ikke erstatter en eksisterende indsats i kommunen, og der modregnes derfor ikke sparede udgifter.

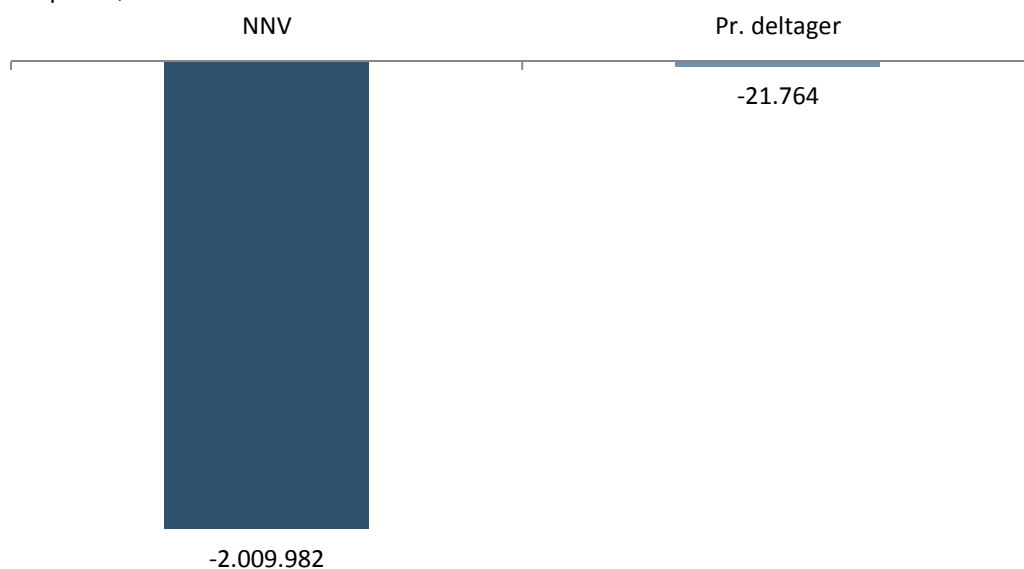
2.6 Resultat

Tabel 1 viser de væsentligste forudsætninger, som omkostningsvurderingen bygger på. Hvis nogle af forudsætningerne ændres, vil det også påvirke resultatet.

Tabel 1. Opsummering af forudsætninger	
Analysens tidshorisont	3 år
Forløbsvarighed	0-1 år
Antal teams i alt	2
Antal deltagere i alt	96

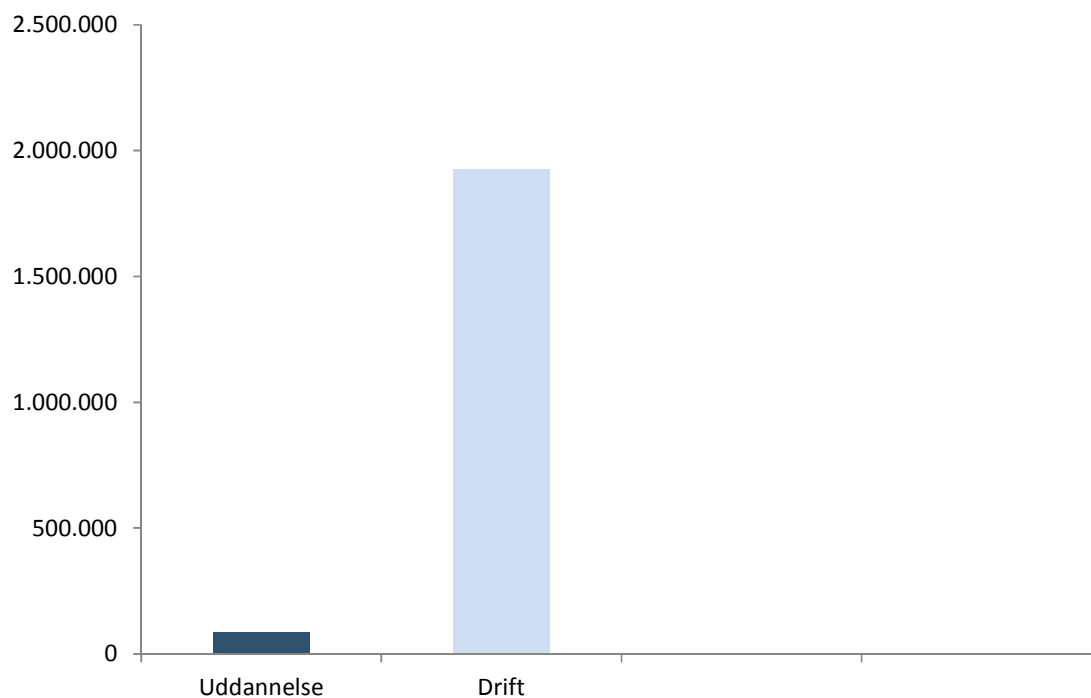
Det samlede resultat af omkostningsvurderingen viser, at R&R2-ADHD samlet set koster kommunen ca. 2 mio. kr. drifte i de 3 år, svarende til ca. 21.800 kr. per deltager, se figur 1.

Figur 1: Omkostninger, nettonutidsværdi (NNV) og omkostninger pr. deltager
2018-priser, alle aktører

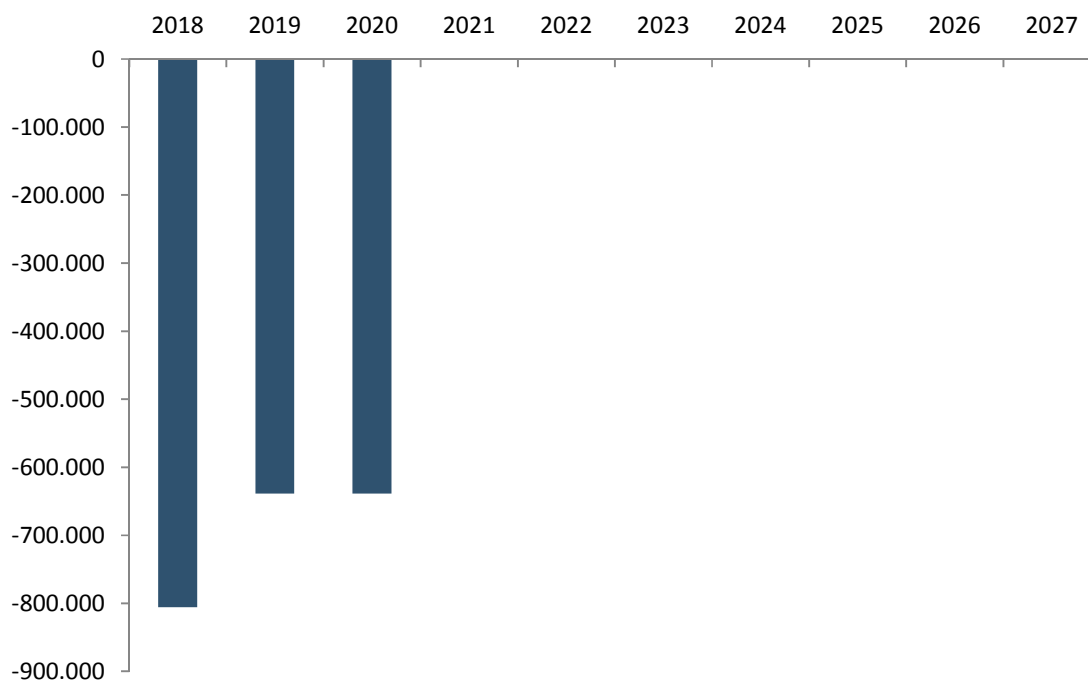
Figur 2 viser fordelingen af de samlede omkostninger på uddannelse og drift. Resultatet viser, at hovedparten af omkostningerne går til drift, primært løn af medarbejderne.

Figur 2: Omkostninger fordelt på omkostningskategorier, NNV
2018-priser, alle aktører

Figur 3 viser de årlige omkostninger. Udgifterne er på ca. 806.000 kr. i 2018 og falder derefter til ca. 639.000 kr. i 2019 og 2020. Det skyldes, at udgifterne til uddannelse ligger i det første år.

Figur 3: Omkostninger fordelt pr. år
2018-priser, alle aktører

Såfremt resultatet af omkostningsvurderingen skal bruges som input til en beregning af de økonomiske konsekvenser ved indsatsen, er det de årlige udgifter, jf. figur 3, som skal overføres til SØM⁴.

Øvrige omkostninger

Udover de elementer, der indgår i det kvantitative omkostningsestimat, må man forvente en række øvrige udgifter til R&R2-ADHD, som ikke umiddelbart kan opgøres, og som derfor ikke indgår i beregningen.

De øvrige omkostninger kan være til forplejning til sessioner og eventuelle transportudgifter til deltagere, som har svært ved selv at komme frem til sessionerne.

2.7 Følsomhedsanalyser

Resultaterne beskrevet ovenfor er afhængige af de antagelser, som er valgt i scenariespecifikationen.

I analysen antages det, at 8 deltagere gennemfører gruppeforløbet. Tabel 2 viser, hvor meget omkostningerne kan reduceres, hvis der er henholdsvis 10 og 12 deltagere der gennemfører et R&R2-ADHF-gruppeforløb, hvis de øvrige antagelser i beregningen fastholdes.

⁴ Vær opmærksom på at bruge samme prisår for beregning af omkostninger og økonomiske konsekvenser

Tabel 2. Følsomhedsanalyse – antal deltagere per gruppeforløb		
	Omkostninger i alt, NNV	Omkostninger per deltager
10 deltagere	-2.159.099	-18.703
12 deltagere	-2.308.215	-16.662

Bilag A. Om SØM

Det koster penge at implementere og drive en social indsats. Til gengæld kan den bidrage til at forbedre livskvalitet og kompetencer hos de borgere, der modtager den.

Samtidig kan den positive effekt på en udsat borgers liv medføre, at forbruget af en række offentlige ydelser og andre aktiviteter påvirkes. Det vil typisk betyde, at det offentlige kan spare penge andre steder og måske få højere skatteindtægter, hvis borgeren kommer i beskæftigelse. Hvis for eksempel en social indsats reducerer stofmisbruget hos modtageren af indsatsen, kan det have betydning for den offentlige økonomi på mange måder. En række udenlandske undersøgelser har for eksempel dokumenteret, at stofmisbrugere har mindre behov for sundhedsydelser i perioder, hvor de er stoffri. De får også mindre behov for at blive behandlet for følgesygdomme af deres misbrug, og de bliver udsat for færre ulykker med skadestuebesøg eller indlæggelser til følge. På den måde kan en social indsats opfattes som en investering. Ud over et menneskeligt afkast kan den også give et økonomisk afkast, som helt eller delvist kan opveje indsatsens omkostninger. SØM kan hjælpe kommuner og andre med at vurdere omkostninger og de forventede økonomiske konsekvenser ved sociale indsatser over fx to, fem eller ti år. De økonomiske konsekvenser fordeles på stat, region, og kommune.

SØM forudsætter en række input fra brugeren, som danner grundlaget for beregningen af nettogevinsten for det offentlige ved en social indsats, se figur 1.a. Hvor præcist estimatet bliver, afhænger af kvaliteten af dette input. Det er vigtigt at understrege, at det alene er offentlige budgetøkonomiske konsekvenser, der belyses, og ikke andre afledte samfundsøkonomiske konsekvenser. Det gælder ikke mindst en række konsekvenser for borgerne, der modtager den sociale indsats, som kan være svære at kvantificere (fx betydning for trivsel mv.).

Figur 1.a: Beregningsprincippet i SØM

SØM er således målrettet økonomiske analyser af konkrete sociale indsatser.

SØM består af to hoveddele:

For det første et **beregningsredskab** til beregningen af indsatsernes omkostninger og budgetøkonomiske konsekvenser. Her skal brugeren indtaste de tal, som beregningen skal basere sig på. Det er tal vedrørende indsatsens omkostninger, dens effekt på deltageren, de afledte konsekvenser for det offentlige samt priser. De økonomiske konsekvenser, der kan medtages, er fx modtagelse af overførselsindkomst, brug af

sundhedsydelse, udgifter som følge af kriminalitet og brug af kommunale tilbud som herberg m.m.

For det andet en **vidensdatabase** om effekter af sociale indsatser samt estimer til at beregne de økonomiske konsekvenser for forskellige målgrupper. Effektstørrelserne i databasen bygger på viden fra effektundersøgelser af indsatserne fra både Danmark og udlandet. Derudover er der i databasen indlagt estimer for konsekvenserne og deres priser. Konsekvensestimaterne har desuden en tidsmæssig profil, dvs. et bud på, hvor lang tid den økonomiske konsekvens varer.

Den første version af SØM dækker voksenområdet, og modellens indhold er nærmere beskrevet i en dokumentationsrapport, der kan findes på Socialstyrelsens hjemmeside.

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk

januar 2018